

Marina Subirats: “Estem perdent la criatura amb l'aigua del bany”

Written by Roser Pros-Roca
Wednesday, 05 October 2011 23:10

There are no translations available.

En aquests temps estranys que corren, és molt d'agrair que s'alci per damunt del desordre social, una veu serena i entenimentada que posi de manifest exactament què passa.

Aquesta veu és la de la sociòloga Marina Subirats (Barcelona, 1943). Marina Subirats està especialitzada en els camps de la sociologia de l'educació i sociologia de la dona. Ha estat directora de l'Instituto de la Mujer del Ministerio de Asuntos Sociales entre el 1993 i el 1996 i també va ser regidora d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona (del 1999 al 2006), i cap del Consell de Districte de Nou Barris. L'any 2006 va rebre la Creu de Sant Jordi. Entre la seva obra escrita destaca: “Rosa y Azul. La transmisión de los géneros en la escuela mixta” (1988), “Les desigualtats socials a la Catalunya actual” (1999), “El lideratge educatiu dels municipis (2002) i Una democràcia imperfecta (2003).

Roser Pros - A aquestes alçades del segle XXI, les dones encara tenim una lluita oberta? Encara no s'ha pogut tancar en igualtat de condicions?

Marina Subirats - Si, absolutament. És trist però les lluites no s'acaben mai perquè quan una es tanca se n'obre una altra. De vegades passen fases en les que no cal tenir una lluita intensa però cal estar sempre pendents i alerta. En el cas de la lluita de les dones, hi ha hagut etapes de molta atonia i d'altres de molta lluita. De vegades hem tingut un gran consens, però sovint apareixen contradiccions de fons que no estaven resoltes.

RP - Què ha passat amb els dones?

MS - És un moviment mundial molt desigual, però per referir-nos només a Catalunya i a Espanya, partim d'una forma d'organització familiar molt tradicional. El franquisme va tancar les dones a casa, sense possibilitat de res. Al llarg de molts anys hi ha hagut una lluita molt forta per sortir-ne, i ho hem aconseguit però, quina igualtat hem aconseguit? La de fer igual que els homes, encara no la tenim del tot assolida. La prova és que encara no guanyem els mateixos sous de mitjana, no tenim els mateixos càrrecs, ni públics, ni a l'empresa, ni a la universitat, però de no haver-hi cap professora a haver-hi un 13% de catedràtiques i un 30% de professores a la universitat, el camí hi és i es va seguint.

RP - Ja està, doncs?

MS - Doncs no. Jo estic observant que ha començat un altre cicle diferent. Nosaltres hem aconseguit consolidar el nostre paper davant els homes, però el que feien les dones és molt important i això que era necessari per a la humanitat, en gran part nosaltres hem deixat de fer-ho i ells s'hi han posat molt poc. És a dir, no s'ha compensat.

RP - Què ens passa ara?

MS - Doncs que tenim poques criatures perquè no tenim temps de tenir-ne i de les poques que tenim no tenim massa temps per ocupar-nos-en i això s'està notant en la qualitat de l'educació bàsica de les criatures, a les quals els falten molts elements de socialització, com ara que els hi parlin, que els hi expliquin coses, tot allò que feien les mares i que ja no fan perquè no tenen temps. També s'està notant aquest canvi en la cohesió de les famílies, que no disposen de temps per parlar, ni per posar-se d'acord, ni per fer coses conjuntament. Estem parlant en termes generals, naturalment. Per tant, les dones veiem que hi ha un canvi que és important i que hem deixat enrera certes pràctiques, però no estem disposades a retrocedir per restar dependents, sense feina i sense diners.

RP - Aleshores, per on ha de venir el canvi?

MS – Necessàriament han de canviar els homes, però als homes els costa plantejar-se aquest canvi perquè la seva posició dóna poder. No estan disposats a cedir per no perdre poder, però

Marina Subirats: “Estem perdent la criatura amb l'aigua del bany”

Written by Roser Pros-Roca

Wednesday, 05 October 2011 23:10

en realitat tenen molt a guanyar, perquè tot el món dels afectes els ha estat tancat i les dones sabem com n'és d'important: és una font de vida, però com que això sempre s'ha vist com “una cosa de dones”, per a ells és molt reduït i circumscrit. Per tant, els que han de canviar són els homes i perquè ho facin, les dones hem de donar valor a tot aquest món que era el nostre i que ara ha de ser de les dones i dels homes: les relacions, els sentiments, les emocions, els objectius que no són només guanyar diners sinó que condueixen cap a la relació, etc. Totes aquestes qüestions han d'agafar valor, per a les dones i també per als homes, perquè els homes puguin deixar de ser uns guerrers (ara ja no hi ha guerres com les d'abans i per tant, com a guerrers ja no ens serveixen) i puguin desenvolupar també una vida personal. Tot això implica uns canvis en les formes de viure que són molt complicats i que hem de dirigir les dones. No estic segura que això passi perquè les dones joves pensen que ja som iguals i que no cal que s'hi amoïnin més. En realitat, estan equivocades.

RP – Entenc, doncs, que cal “feminitzar” la societat?

MS - Jo no crec que la societat sigui masculina ni femenina però si ha de prevaler una tendència, que sigui la part femenina. El món “femení” és més amable, amb més facilitat per saber gaudir, més tranquil, format per coses petites per poder utilitzar el temps al gust de cadascú.

RP - La feina pedagògica de les mares i les àvies costa molt de fer perquè els temps ens empenyen i no es pot deixar de treballar.

MS - Sí, però hi ha una solució facilíssima: que tothom treballi mig temps. Penso que és la solució correcta. Abans només els homes treballaven fora de casa. Bé, les dones hem fet una gran aportació en treball pagat però ara caldria reordenar aquest sistema i anar tots a mig temps. Es repartiria més la feina i els homes i les dones tindrien mitja jornada per passar-la amb la seva família. Les mares d'abans transmetien normes de conducta, no només coneixements pràctics sinó que construïen l'ego de les criatures, la base del seu sistema de funcionament. Això era una forma d'anar construint i si no hi ha temps no es fa.

RP - Els temps corren molt de pressa. Potser hem de parar aquesta velocitat?

MS -Tu saps que hi ha moviments com l'slow food, menjar tranquil·lament, a poc a poc, en

contradicció amb el fast food. Ara ja hi ha gent que està dient a on anem corrent tant? No anem enlloc. Sí que és veritat que això representa que produïm més, però de vegades produïm malament. Sembla que una persona que tingui temps sigui una inútil. La gent ara es mesura molt per l'agenda que té. Si un no té l'agenda complicada no és important. El tenir molta feina i estar molt ocupats s'ha convertit en un valor.

RP- De la forma com ho plantejges sembla que haguem de tornar al passat, no?

No estic parlant de tornar al passat, en absolut. Em preocupa com amb el canvi social guanyem coses i en perdem altres i les que perdem, de vegades són molt importants. Hi ha una frase en francès molt coneguda que és “jeter le bébé avec l'aeau du bain”, és a dir, “llençar la criatura amb l'aigua del bany” vol dir que en llençar alguna cosa que no té massa importància també es llença allò que és fonamental. Hauríem de canviar allò que és accidental i en canvi ho llencem tot. Per exemple, durant el franquisme hi havia moltes normes que calia canviar però vam llençar la noció mateixa de norma perquè com que aquelles normes eren dolentes, va semblar que qualsevol norma social també ho era i ara tenim unes generacions amb poques normes que van una mica perdudes. En perdre l'accidental que ha de canviar, també perdem l'essencial. A mi em preocupa, com a sociòloga, com podem rescatar allò que és essencial, canviant la norma, que és el que ens molesta.

RP - Què hem perdut i que ens hagi de preocupar?

MS - Moltes coses. Per exemple, un aspecte fonamental, és tot el que fa referència a la sexualitat. En el període franquista tot estava prohibit i hi havia un control social brutal, no se'n podia parlar, les dones ens casàvem verges físicament i mentalment, sense tenir ni dea de què passava. Allò estava malament i tenia conseqüències molt negatives. Ara, si passem d'aquell excés de normes i de control a zero normes, també està malament perquè en una qüestió tan seriosa com és la sexualitat, caldria haver educat amb una normativa real sobre com utilitzar la sexualitat, què, com i a quines edats. La gent jove no té clars els criteris bàsics. En relació a les escoles passa el mateix. La pedagogia que vam tenir durant el primer terç del segle passat a l'Avantguarda, va ser excel·lent i anava a l'educació de la persona i no pas a la instrucció. La instrucció ha anat en detriment de l'educació. S'ha donat més importància al valor econòmic del coneixement que al fet de tenir criteris i valors per anar pel món; per tant, avui ens trobem amb la població més titulada que hem tingut mai, però que té mancances molt fortes pel que fa a civisme, comportament, saber com dur endavant la pròpia vida. Tot això és importants i cal veure com ho fem per recuperar-ho.

RP - Cap a on anem, sociològicament?

MS - Anem cap al principi, però hi hauríem d'anar en ordre. O bé som capaços de posar les coses al seu lloc o anem cap a la destrucció, potser no del món físic però sí del món moral. Ja fa temps que alguns sociòlegs i filòsofs ho han dit i han explicat que anem cap a la destrucció del món interior: el conjunt de normes que la humanitat ha anat donant-se per viure d'una manera raonable. Això ha anat millorant amb avenços i retrocessos però ara estem en una etapa de destrucció de la normativa. Tot val i només compta si guanyo diners o no. Si guanyo diners vol dir que agrada el que faig i el diner és la prova que em valida. És absolutament delirant.

RP – Com arriben els postulats dels intel·lectuals a la societat?

MS - Els intel·lectuals també estem molt dispersos. Tota la vida s'ha sentit parlar de classes socials. Jo crec que estem davant d'una confrontació de classes socials molt bèstia, perquè s'està constituint una nova classe de nivell mundial que té una força que no ha tingut mai ningú. També hi ha hagut una descomposició del món intel·lectual, i els polítics tampoc no estan massa per la feina ni acaben de controlar tot el que tocava, perquè predomina la immediatesa. Es fa molt difícil fer estratègies a llarg termini. Jo crec que es necessitarà una altra generació perquè ho faci.

RP – Què li passarà a la següent generació?

MS - No es pot saber què passarà. Ara estem en una cruïlla que tant pot ser que guanyin aquests i vagin a la destrucció del que no siguin els seus beneficis o que es pugui donar un tomb i tornar a la situació d'equilibri. Jo crec que aquests darrers anys han estat molt dolents. Jo tinc l'esperança que la humanitat tendeixi a millorar. Per a mi hi ha un indicador, que és l'esperança de vida, només aquest. Si la gent viu millor viurà més i això és així i ja està.